

**පහළ මධ්‍ය කඳුකරය හා තදාසන්න බටහිර බැවුම්
ප්‍රදේශයේ ඇතැම් වෘක්ෂලතා පිළිබඳ
ඓතිහාසික අධ්‍යයනයක්**

වූලනී රඹුක්වැල්ල

හැඳින්වීම

රටක වෘක්ෂලතාධීයේ හැඩගැස්ම බොහෝ විට රඳා පවතින්නේ එම රටට ආවේණික වූ භෞතික සාදක, දේශගුණික හා ජෛව සාධක මතයි. ඒ අනුව වෘක්ෂලතාධීයේ පැතිරීමේ ස්වභාවය ද වෙනස් වෙයි. එක් එක් වෘක්ෂලතා කලාපවල විවිධ ශාකයන්ගේ සම්මිශ්‍රණයක් පැවතිය ද, එක් කලාපයක දැකිය හැකි පොදු ලක්ෂණ අනුව ඒවාට ආවේණික වූ ශාක ප්‍රජාව මත එම කලාපය අනෙක් ප්‍රදේශවලින් වෙන්කර හඳුනාගත හැකි වේ. ලංකාවේ වෘක්ෂලතා කලාපයන්ගේ ස්වභාවය දේශගුණික කලාපයන්ට අනුකූලතාවක් දක්වන බව පෙනේ (Holems 1956:209-225; Koelmeyer 1957:144-163). ධීවයිනේ ඒ ඒ දේශගුණික කලාපවල ඒවාට ආවේණික වූ වෘක්ෂලතාධීය පවතින අතර අද ශේෂ ව පවතින බොහොමයක් වෘක්ෂලතා ප්‍රථමික වනාන්තර නොව ද්විතියික ශාක ප්‍රජාවක් ලෙස සලකයි (De Rosayro 1950:116-121; Holems 1951:54-57; 1956:224-225).

සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කළ ධීවයිනේ දක්නට ලැබෙන උසස් ගණයේ ශාක වර්ග 3,000කින් 30%ක් පමණ ඇත්තේ දේශීය වූ ඒවායි. කෘෂි හා අනෙකුත් මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හේතු කොට ගෙන මූලික ශාක ගණය හීන වී දැනට ඉතිරි ව ඇත්තේ ඉපැරණි ශාක සුළු ප්‍රමාණයක් පමණි. ලංකාවේ වෘක්ෂලතා පද්ධතීන් පිළිබඳ විවිධ වර්ගීකරණයන් සිදුකර තිබුණ ද (De Rosayro 1950: 116-121; Holems 1956:209-225), ඒවායෙහි මූලික බෙදුමේ එතරම් කැපී පෙනෙන වෙනසක් නොමැත. ලංකාව නිවර්තන කලාපීය රටක් වූ බැවින් නිවර්තන දේශගුණයක් හා

නිවර්තන වෘක්ෂලතා සංතතියක් පැවතිය යුතු ය. නමුත් ධීවරයන් දක්නට ඇත්තේ තෙත් කලාපීය වනාන්තර සුළු ප්‍රමාණයකි. මේ අනුව වෘක්ෂලතාවන්ගේ කැපීපෙනෙන ආවේණික ලක්ෂණ මත ලංකාවේ ප්‍රධාන වෘක්ෂලතා කලාප කීපයක් හඳුනාගත හැකි ය. එනම් නිවර්තන තෙත් සදාහරිත වනාන්තර, නිවර්තන වියළි මිශ්‍ර සදාහරිත වනාන්තර, නිවර්තන අර්ධ සදාහරිත වනාන්තර, සැවානා වනාන්තර, කටු කැලෑ හෙවත් මෝසම් ලඳු කැලෑ, තණ බිම්, ගංගාශ්‍රිත කැලෑ, කඩොලාන ශාක ප්‍රජාව, වෙරළබඩ වෘක්ෂලතා වශයෙනි.

මධ්‍ය කඳුකර තදාසන්න බටහිර බෑවුම් ප්‍රදේශයපාරිසරික ක්ෂේත්‍ර කීපයක් අලලා පැතිරී යන බැවින් වෘක්ෂලතා පද්ධතියේ විහිදීම ද එයට අනුකූල ව විවිධ වේ. වෘක්ෂලතා පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී එය ලංකාවේ සම්ප්‍රදායික දේශගුණික කලාප ඔස්සේ සිදු කළ යුතු වන්නේ ඒ පිළිබඳ අධ්‍යයනයන් කෙරී ඇත්තේ එම පදනම මත බැවිනි. මධ්‍ය කඳුකර තදාසන්න බටහිර බෑවුම් ප්‍රදේශයේ එක් කොටසක් ලංකාවේ අතරමැදි කලාපයටත්, වැඩි කොටසක් තෙත් කලාපයටත් අයත් වන බැවින් එහි කැපී පෙනෙන වෘක්ෂලතා පද්ධති කීපයක් හඳුනාගත හැකි ය (Domros 1974:16-20). මධ්‍ය කඳුකර තදාසන්න බටහිර බෑවුම් ප්‍රදේශයේ උතුරු ධීග අන්තයේ අන්තර් මාධ්‍ය ක්‍රාන්තික කලාපීය ලක්ෂණ දනවන වෘක්ෂලතා බහුලව ද, දකුණු කොටසේ පහතරට තෙත් කලාපීය වෘක්ෂලතා හෙවත් සමක වනාන්තර ද, නැගෙනහිර කඳුකර ප්‍රදේශයට වන්නට සදාහරිත කඳුකර වනාන්තර සහිත ශාකයන් ද, බටහිර පහත් බිම් ප්‍රදේශයේ පහතශීලී වෘක්ෂලතා ද දක්නට ලැබේ. මෙම ප්‍රධාන බෙදීම්වලට අමතර ව මධ්‍ය කඳුකර තදාසන්න බටහිර බෑවුම් ප්‍රදේශයේ ඇතැම් ස්ථානවල ඒවාට ආවේණික වූ කුඩා අනුශාක පද්ධති දක්නට ලැබේ. ඒ අතර කුඩා වන තීරු සහ ජලජ පැලෑටි විශේෂයෙන් කැපී පෙනේ. සමස්ත වශයෙන් ගත් කළ වෘක්ෂලතාධීයේ හැඩ ගැස්මට භූමියේ ස්වරූපය හා දේශගුණික සාධක බෙහෙවින් බලපා තිබේ (De Rosayro 1950:116-121; Holems 1956:209-225; Koelmeyer 1957:144-163).

මධ්‍ය කඳුකර තදාසන්න බටහිර බෑවුම් ප්‍රදේශයේ වෘක්ෂලතා

මධ්‍ය කඳුකර තදාසන්න බටහිර බෑවුම් ප්‍රදේශයේ අන්තර් කලාපයට අයත් වන ශාක යටිරෝපන සහිත තෙත් හා වියළි කලාපයන්ට ආවේණික වූ ශාක වන අතර තෙත් කලාපයේ දැකිය හැක්කේ වනාන්තර ලෙස විහි දී යන ශාක පද්ධතියකි. පහත් බිම් ප්‍රදේශයේ එහි ඇති දේශගුණික තත්වය අනුව වර්ෂාපතනය අඟල් 100 (මි.මි. 2,540) ට වඩා අඩු ප්‍රදේශවල පහතශීලී සදාහරිත සහ පහතශීලී පඳුරු ශාක යන දෙවර්ගය ම කැපී පෙනේ. දළ වශයෙන් අඟල් 75-100 (මි.මි. 1,905-2,540) දක්වා වාර්ෂික වර්ෂාපතනයක් ඇති ප්‍රදේශවල පහතශීලී සදාහරිත වනාන්තර

පවතින අතර මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වියන් සහිත ශාක ද අන්තර්ගත වේ. වර්ෂාපතනය අගල් 75ට අඩු ප්‍රදේශවල පතනශීලී පහත් බිම් වනාන්තර ද දැකිය හැකි ය. ඇතැම් ශාක සහ වියන් සහිත වන අතර ඒවා තැනින්තැන පිහිටයි. එම නිසා බැලූබැල්මට වනාන්තර ස්වරූපයක් නොව වෘක්ෂලතා ව්‍යාප්තියේ කැඩුණු ස්වරූපයක් දක්වයි. කුඩා කැලෑ වැනි කටු පඳුරු ද ඒ අතර තිබේ.

මධ්‍ය කඳුකර තදාසන්න බටහිර බෑවුම් ප්‍රදේශයේ නැගෙනහිරට වන්නට කඳුකර සදාහරිත වෘක්ෂලතා ව්‍යාප්තියක් ඇත (De Rosayro 1945:206-216, 1961:24 - 49; Holems 1951:39-50; 1956:221-225). මේවා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ ශාක වන අතර වියන් ලක්ෂණ ද සහිත ය. උන්නතාංශය වැඩි වීමත් සමග ශාකවල උස ද පාලනය වන බව පෙනේ. මේවායෙහි යටිරෝපන ද අඩු අතර මූලික කඳුකර වනාන්තර ප්‍රජාව ද විනාශව ගොස් තිබේ. ඇතැම් ස්ථානවල හේන ගොවිතැන හේතුකොට ගෙන පතන බිම් බිහි ව තිබේ. දැනට පවතින ද්විතීයික වෘක්ෂලතා පද්ධතිය ද විවිධ ක්‍රියාකාරකම් මත විනාශ වෙමින් පවතී.

මෙම ප්‍රදේශයේ කැලයේ හා ගෙවතු වල විවිධ ඖෂධ ගුණයෙන් යුත් ශාක ඇති අතර ඒවා රාශියක් ආයුර්වේද නිසන්ඩුවල සඳහන් වේ (Moon 1824:1-25). වෙනිවැල් ගැට, සැවැන්දරා, අරළු, බුළු, නෙල්ලි, නොලොල්නිත්ත ඇට ආදිය ඉන් සමහරකි. සිවුරු පඬු පෙවීම, වර්ණ සකසා ගැනීම, ඖෂධීය පානයක් ලෙස සකසා ගැනීම හැරුණු විට වෙනිවැල්ගැට වර්තමානයේ අමතර ආදායම් මාර්ගයක් ද වේ (Jayaweera 1954:106).

කැගල්ල ධීවරකර්මයේ බහුලව වැඩෙන නොලොල්නිත්ත ඇට ශාකය සබරගමුව පලාතේ ද දැකිය හැකි අතර එම ලී මිනිරන් පතල් වැඩටත්, ගෙඩිවලින් ලබාගන්නා තෙල් හමේ රෝගවලටත් යොදා ගනී (ඒකනායක සහ චන්ද්‍රසේකර 1989:149; Abeywickrama *et.al* 1967:2; Lewis 1902:15-16). 16 වන සියවසේ උඩරට විසූ රොබට් නොක්ස් මෙහි ජනයාගේ බෙහෙත් ශාලාව අසල පිහිටි කැලය යයි කීමෙන් වෘක්ෂලතාධීයේ බහුල බව තහවුරු වේ (Knox 1911:28).

කඳුකර තදාසන්න ප්‍රදේශවල කපු ශාකය ද දැකිය හැකි අතර, ස්වාභාවිකව වැඩුණු ඒවා මෙන් ම වගාකළ කපු ඉඩම් ද වූ බව පෙනේ (Hilson 1926:3-6). බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ ගම්පොළ ප්‍රදේශයේ කපු වගා කළ බව වාර්තා වේ (Tro. Ag. 1941:190-197). මෙහි මූලික නිෂ්පාදන ලෙස කපු කෙඳි, තෙල්, සබන් සහ පුත්තකකු (බිජවලින්) ප්‍රචලිත වී තිබේ (ගුණසේන 1974:379-383). සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර

අනුව ද කඳුකරයේ තැනින්තැන කපු වගා කළ බවත් (Cu. 1930:lxxxvi:46) ඇතැම් තැන්වල මේවා ස්වභාවික ව වනයේ වැඩුණු බවත් පෙනේ (සීහල. 1959:74). මෙම ප්‍රදේශවල පවත්නා ග්‍රාමනාම අනුව ද (කපුකොටුව, කපුලියද්ද, කපුහේන, කපුවත්ත) කපු වගාව තිබෙන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකි ය.

කඳුකර තදාසන්න ප්‍රදේශවල පුළුල් පැතිරීමක් දක්වන ශාකයක් ලෙස වල්දෙල් හැඳින්විය හැකි ය. බැඬිදෙල් වශයෙන් ද හඳුන්වන මේවා වර්මානයේ ද මේ ප්‍රදේශවල ගැමි ජනයා බහුල ව ආහාරයට ගනී. ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ සිට ම එම මානවයා පරිභෝජනය කළ ද්‍රව්‍ය අතර වල්දෙල් පිළිබඳ සාධක සබරගමු පලාතේ බටදොඹලෙන, බටතොට ලෙන ආදී ප්‍රාග් ඓතිහාසික ගුහා කැණීම්වලින් අනාවරණය කරගෙන තිබේ (Deraniyagala 1937-39:387).

කැකුණුවල පැතිරීම ද වල්දෙල් ශාකයට සමාන ව දැකිය හැකි ය. ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා තම ගල් ගුහා ආලෝකකරණයට හා ආහාර සඳහා මේවා භාවිත කළ බවට පුරාවිද්‍යා සාධක තිබේ (Deraniyagala 1992:142, 380). තෙල් කැකුණ සහ රට කැකුණ ලෙස මේවා දෙවර්ගයකි. කුරුවිට බටදොඹ ලෙන අසල ධීව් කැකුණ ලැබෙන අතර මේවායේ තෙල් හා ප්‍රෝටීන් බහුල බව සොයාගෙන තිබේ.

මධ්‍ය කඳුකර පහත් බිම් ප්‍රදේශයේ විවිධ අවශ්‍යතා සඳහා යොදාගන්නා වේවැල් වර්ග රාශියකි (Lewis 1902:150-152). සාමාන්‍ය මුහුදු මට්ටමෙන් අඩි 2,000 (මීටර් 610) ට අඩු ප්‍රදේශවල බහුලව වැඩෙන මේවායේ ප්‍රමාණය, සැහැල්ලු බව, නම්‍යතාව මත එහි ගුණාත්මක බව තීරණය වන අතර සාමාන්‍ය ගෘහ භාණ්ඩාගාර සඳහා වර්තමානයේ ප්‍රයෝජනයට ගනී. මා වේවැල් හා වදුරු වේවැල් කඳුකර ප්‍රදේශයේ බහුලව වැවෙන අතර මේවායේ කොළ වහල සෙවිලි කිරීමට භාවිත කරයි. තම්බොටුවැල් ද ඉතා හොඳ මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ වේවැල් විශේෂයකි. සුදු වේවැල්, තුඩරණ ලංකාවේ අතීතයේ බහුල ව භාවිත විය. කුකුළුවැල්, හඟල, හින්වැල ඉතා වටිනා මෙන්ම නම්‍යතාවෙන් ද යුක්ත වේ. පොළොන්නරු වේවැල ද අත්කම් සඳහා යොදා ගනී (De Zoysa and Vivekandan 1994:24). මේවා දැඳුරු ඔයෙන් දකුණු දෙසටත්, අතු ගංගා ආශ්‍රිතවත් දක්නට ලැබෙන අතර කහ වේවැල් සහ එල වේවැල් වේයන්ගොඩ සිට කුරුණෑගල දක්වාත් රත්නපුරයෙහිත් ව්‍යාප්තව පවතී.

ඓතිහාසික මූලාශ්‍රවලට අනුව අතීතයේ සිට වේවැල් විවිධ අවශ්‍යතා සැපිරූ බව පෙනේ. සීහලවත්ථුවේ සාලි කුමරුගේ කථාවේ ගොවියෙකු ලෝකුරුවෙකුට ඇල් සහල් ද, උරු මස් ද, වේවැල් කරට් ද පඬුරු ලෙස ගෙන ආ බව ප්‍රකාශ වේ (සීහල. 1959:23). මධ්‍යකාලීන යුගයේ වේවැල් භාණ්ඩ සෑදීම සඳහා "හඳ බද්ද" පනවා තිබූ අතර (කුමාරතුංග 1992:62), සාම්ප්‍රදායික කලාවන් අතර වේවැල් ද ප්‍රචලිත මාධ්‍යයක් විය (Raghavan 1951:220). ලංකාවේ පුරාණ කාලයේ ගෙවල් කැනීම සඳහා ඇණ නොගසා වේවැලින් කණු හා පරාල බැඳ වහලය පිළියෙළ කර ගත් බව කියයි (වික්‍රමසිංහ 1976:202). වේවැලින් නිර්මාණය කළ හැරමිට් දරා සිටියවුන් "වැල්ගත්තන්" වේතූධාරීන් ලෙස හඳුන්වා ඇත (ජයවර්ධන 1983:28).

මෙම ප්‍රදේශයේ වැවෙන පන්, හණ, නියද, දුනුකේ විවිධ නිර්මාණ සඳහා යොදා ගන්නා ශාක වර්ගයි. මේවා මූලික වශයෙන් නියද හා හණ වශයෙන් දෙකොටසකට බෙදයි (Trimen 1893:16). වර්තමානයේ මාළු දැල්, පැදුරු, මලු, බුමුකුරුණු ආදිය සඳහා භාවිත වේ (ගුණසේන1974:402). මේ ආශ්‍රිත කර්මාන්ත සඳහා මධ්‍ය කාලීන යුගයේ "කින්තර බද්ද" පනවා තිබූ අතර ඔවුන් වාසය කළ පාරම්පරික ගම්මාන ද වේ (Raghavan 1951:220-237). මාතලේ මල්හැව, දුම්බර හේනාවල, කැගල්ල, අඹේපුස්ස හා ඉහළගම ඒවායින් කිහිපයකි.

උක් වගාව පිළිබඳ සාධක ද සුළු වශයෙන් ලැබේ. ඒවායෙන් පැණි, හකුරු ලබා ගැනීම මූලික නිෂ්පාදන වුව ද ඖෂධ ලෙස සෑම ගෙවත්තක ම පාහේ දක්නට ලැබේ. මහාවංසයට අනුව ස්වර්ණගිරියෙහි උක් කෙතක් හා කම්හලක් වූ අතර (Mv. 1950: xxxiv:4-5), මහාවංසටීකාව එය විස්තර කරන්නේ මහාවුලි කුමරු අම්බට්ටකෝලයේ සොණ්ණගිරි නම් පව්ව අසල උක් කෙතක උක් සාදන යන්ත්‍රාගාරයක මෙහෙවර කළ බවයි (වංස. 1994:501). මේ අනුව කඳුකර තදාසන්න ප්‍රදේශවල උක් ශාකය ව්‍යාප්තව තිබූ බව අනුමාන කළ හැකි ය.

තල්, පොල්, කිතුල් වැනි තාල වර්ගයේ ශාක ද මේ ප්‍රදේශවල වැඩේ. කඳුකරයේ වැඩි ජනයා ජීවත් වූ ප්‍රදේශවල මෙම ශාක දක්නට ලැබුණ ද ඔවුන් ඒවායෙන් පැණි, හකුරු හෝ බීම වර්ග ලබා ගැනීමට දැන සිටි බවට සාධක නැත (Deraniyagala 1992:378). විවිධ ඓතිහාසික ප්‍රවාහනීන් සහිත ධීගු ඉතිහාසයක් ඇති මෙම වෘක්ෂ කැපීම එක් කලක දී රාජ නීතියෙන් ම තහනම් වූ බව සඳහන් වේ (කොඩිරිංටන් 1980:70). මේ හා බැඳුණු ජනප්‍රවාද රාශියක් කඳුකර ප්‍රදේශවල

පවතී. ගැමුණු කුමරු කොත්මලයේ වෙසෙන අවස්ථාවක එයින් බැහැරව යාම සඳහා "බන් මුලක්" හා "තල් අත්තක්" ගෙන ගිය බව සඳහන් වීම මේ ප්‍රදේශවල මෙම ශාක වැවුණු බවට හා ඒ පිළිබඳ දැන සිටි බවට සාධකයකි (කෙහෙල්ගමුව 1935:23). වංසකථා දක්වන ආකාරයට ගැමුණු කුමරු දුර්භික්ෂ සමයේ මලය ප්‍රදේශයේ දී "ඇඹුල් බතක්" දන් ලෙස හික්ෂුන්ට පිරි නැමූ බව පෙනේ (Mv. xxxii:29). "ඇඹුල් බත" යන්න විනාකිරි මිශ්‍ර වුවක් විය හැකි යැයි අනුමාන කරයි (Dikshit 1986:67). විනාකිරි විශේෂ ලබා ගැනීමට කාල වර්ගයේ ශාක තිබිය යුතු අතර මේ ප්‍රදේශයේ පවතින තල්, කිතුල්, උක් හා පොල් ශාක මෙහි ලා අවධානයට ලක් කළ යුතු ය.

මධ්‍යකාලීන යුගයට අයත් වන මහනුවර ගංගාරාම ලිපියේ (ජයවර්ධන 1983:19) "මහවැලි ගඟ අසල වූ තල්වත්තේ ගල් තලාවක" යන්න සඳහන් වීම මේ කරුණු තව දුරටත් සනාථ කරයි. මෙවැනි ස්ථාන නාම රාශියක් පැවතීමත් විශේෂයෙන් කැගල්ල ප්‍රදේශයේ සැලව විහාර පර්වත ලිපියේ (Jayawardhana 1991:135-139) ගම් බිම් ප්‍රදානයක දී කිතුලදෙණිය, පොල්වත්ත, ඉළක්කැන්න, බෝගහකුඹුර ආදී වශයෙන් සඳහන් වීමත්, ඒවායේ ප්‍රාදේශීය පැතිරීම පිළිබඳ විශේෂ කරුණු ය.

කඳුකර ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව පොල් පිළිබඳ මුල් කාලීන තොරතුරු ලැබෙන්නේ මද වශයෙනි. වංසකථා හා වෙනත් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් (Mv. 1950: xxv:45; Cu.1930:xxxix:16; වංස. 1994:380) මේ කෙරේ යොමු කර ඇත්තේ අඩු අවධානයකි. මධ්‍යකාලීන යුගයේ විශේෂයෙන් පෘතුගීසි සමයේ මේ ප්‍රදේශවල පොල් වතුවලින් බඳු අය කළ අතර එය "පොල් අයබද්ද" ලෙස හඳුන්වා තිබේ. කැලණි විහාර සන්නසෙහි පඬුරු ලෙස මෙම අයබඳු සැලකේ (කොඩිරිටන් 1980:62). කෝට්ටේ යුගයේ බිහිවූ ඇතැම් සංදේශ කාව්‍ය (කුමාරතුංග 1963:48) මේ ප්‍රදේශ තදාසන්නයේ පැවති පොල්වතු ආදීය වර්ණනාවට ලක් කරයි.

අනාධිමත් කාලයක සිට ඉතා වැදගත් බෝගයක් ලෙස මේ ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව "පුවක්" ප්‍රචලිත වී තිබේ. බුලත් සමග කැම මූලික උපයෝගීතාව (Hettiarachchi 1991:187) වුව ද රෙඳි සායම් කිරීමට හා කයිප්පු නිෂ්පාදනයටත් යොදාගෙන තිබේ. සාමාන්‍ය මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 3,000 (මීටර් 915) දක්වා හොඳින් වැඩෙන මේවා මහනුවර, කැගල්ල, රත්නපුර ප්‍රදේශවල කුඩා වතු ලෙස ධීප් වේ. පුවක් ශාක එකිනෙක ඉතා කිට්ටුවෙන් වැඩුන ද එක් ගසකින් අවම වශයෙන් වාරයක දී

ගෙඩි 1,000ක් පමණවත් ලබා ගත් බව සඳහන් වේ (Knox 1911:18-19). ඓතිහාසික යුගයේ සිට ම කඳුකර සතර කෝරලයේ වැඩුණු පුවක් ආර්ථික වටිනාකමක් පෙන්වයි.

අඹගමු සෙල් ලිපියට අනුව (ක්‍රි.ව. 10 සියවස පමණ) පුවක් වතු “පුවක් අරැබ්” ලෙස දක්වන අතර එයින් ලද ආදායම සිරිපා වැඳීමට යන පිරිසේ දන්වැට සඳහා යෙදවිය යුතු බව සඳහන් කරයි (Wickramasinghe 1928:202-218). බදුලු ටැම් ලිපියේ ද (ක්‍රි.ව. 9 සියවස මැද භාගය) මේ පිළිබඳ තොරතුරු ලැබේ (Paranavitana 1933:70-100). හෝපිටිගමු වෙළඳ පොළේ නීති කෙටුම්පත් ගැන සඳහන් මේ ලිපියේ බුලත්-පුවක් මණ්ඩපයක තබා විකිණිය යුතු බව ප්‍රකාශ වීමෙන් එයට තත් සමාජයේ තිබූ ස්ථාවරය පැහැදිලි වෙයි. කැගල්ල ධීවරායේ සැලව වෙළේ ගිරි ලිපියේ ද (ක්‍රි.ව. 9 සියවස පමණ)(Hettiaratchi 1991:185-189) අවුරුදු පතා “මලිවා අරමට පුවක් අමුණු දෙකක්” සැපයිය යුතු බව සඳහන් වේ. මෙය විහාරයේ ආදායම ලෙස සැලකිය හැකි අතර වර්තමානයේ ද මේ ප්‍රදේශවල පුවක් ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයන් ගෙන් එකකි.

මෙවැනි සාධක මත අනුරාධපුර යුගයේ අවසන් භාගයේ සිට ම “පුවක්” යන්න නොවෙනස් ව පැවතීමත් එය වටිනාකම් ඒකකයක් ලෙස (අමුණු, අරැබ්) අගය තක්සේරු කිරීමත් ආර්ථික-සමාජයීය වශයෙන් වැදගත් වේ. ලංකාවේ ලැබෙන පුවක් බෝගය පිළිබඳ වූ පැරණිම සෙල් ලිපි මේ ප්‍රදේශයෙන් ලැබීමත්, මධ්‍යකාලීන යුගය වන විට පුවක් සඳහා අධිකාරියක් පැවතීමත්, දුරකතර වෙළෙඳ ද්‍රව්‍යයක් ලෙස හුවමාරු වීම හා අපනයනය සඳහා බහුල ව යොදා ගැනීමත් එයට හිමි වූ ආර්ථික ස්ථාවරය හෙළි කරයි (කොඩිරිංටන් 1980:70-74). 16 වන සියවසේ උඩරට විසූ රොබට් නොක්ස් විස්තර කරන්නේ (1911:25) බුලත් පුවක් සැපීම උඩරට ජනයාගේ නිරන්තර ක්‍රියාවක් වූ බවයි.

කැමට ගත හැකි ගස්වැල් මෙන් ම පලතුරු වර්ග රාශියක් ද මේ ප්‍රදේශවල ගෙවතු හා කැලෑ ආශ්‍රිතව පවතී. ස්වභාවිකව කැලයේ වැවෙන මොර, හිඹුටු, වල්කෙසෙල් අතීතයේ පටන් ම භාවිතයට ගෙන තිබේ (Deraniyagala 1992:633-639). වල්කෙසෙල් අතර ඇටිකෙහෙල් බහුල ව ස්වභාවිකව වැඩේ. මේවා ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා ද භාවිතයට ගෙන තිබේ. ඖෂධ ලෙස ද භාවිත කර ඇති මේවායේ අනු වර්ග රාශියක් වගා කර තිබේ (Chandraratne and Nanayakkara 1951:70-91).

මධ්‍ය කඳුකර ප්‍රදේශය ඓතිහාසික යුගයේ සිට ම වඩා ප්‍රසිද්ධියට පත්ව ඇත්තේ කුච්ඛඩු, දැව හා ඇත්දත් ආදිය සඳහා ය. මුහුදුබඩ සිට රට අභ්‍යන්තරයට වූ ජන සංක්‍රමණ සඳහා මෙය ද පදනම් කරුණක් ලෙස අනුමාන කළ හැකි ය. ඉඟුරු, කහ, කුරුඳු, ගම්මිරිස්, ගොරක, එනසාල්, සාධීක්කා මේ අතර විශේෂ විය. මුල් කාලයේ ස්වභාවික බෝග ලෙස ලබා ගත් මෙම ද්‍රව්‍ය පසු කාලීන ව වගා කිරීම ද ඇරඹිණි.

සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් අනුව ඉඟුරු පිළිබඳ තොරතුරු ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගය දක්වා ධීව යයි. මහාවංසයෙහි “ඉඟුරු ආධීය පිණිස” මලයට ගැල් ගෙන ගිය වෙළෙන්දකු පිළිබඳ සඳහන් වේ (Mv. 1950:xxviii:221). මේ අනුව ඉඟුරුකඳුකරයේ ස්වභාවික ව වැඩුණු බව අනුමාන කළ හැකි අතර දුරකතර වෙළෙඳ ද්‍රව්‍යයක් වූ බව ද පෙනේ. වර්තමානයේ ද මධ්‍යම හා සබරගමු පළාත්වල හොඳින් වැඩෙන මේවායේ වල් ඉඟුරු, රතු වල් ඉඟුරු, හීන් රතු වල් ඉඟුරු, රට රතු ඉඟුරු, සහ අඹකහ ලෙස ප්‍රභේද ගණනාවකි. ඖෂධ, තෙල්, ආහාර සහ පොහොර (පොකු) සඳහා යොදාගන්නා අතර මහනුවර, යටිනුවර, ගිරාගම, රණවන, සියඹලාගොඩ පළාත්වල මේවා බහුල ව වගා කරයි (ගුණසේන 1974:52; Moon 1824:1-2; Tro. Ag. 1933:260).

කහ බෝගය ද ඉඟුරු තරම් ම පැරණි වුවකි. මහාවංසයේ “ඉඟුරු ආධීය” ලෙස ඇති (Mv. 1950:xxviii: 21) සඳහන් පිළිබඳ විවරණ සපයන මහාවංසටීකාව “ ආධීය” යන්න “කහ” සඳහා කළ යෙදුමක් බව කියයි (වංස. 1994:407). ඒ අනුව වෙළෙන්දා කඳුකර ප්‍රදේශයෙන් ඉඟුරු සහ කහ ලබා ගැනීමට පැමිණි බව අනුමාන කරයි. කහ මෙකල වැදගත් කුච්ඛඩු බඩුවක් වූ බව අනෙකුත් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් ද හෙළි කරයි (සව. 1959:80). සාමාන්‍ය මුහුදු මට්ටමෙන් අඩි 1,200-2,000 (මීටර් 366-610) දක්වා කැගල්ල, මහනුවර ප්‍රදේශවල හොඳින් වැඩෙන මේවා ආහාර හා වෙනත් අවශ්‍යතා සඳහා ද, වර්ණ සකසා ගැනීමට ද (සිවුරු පඬුපෙවීමට) භාවිත වේ. ශරන්කහ, වල්කහ ආදී වශයෙන් ප්‍රභේද ගණනාවක් පවතී (ගුණසේන 1974:359; Moon 1824:2). තෝණිගල ශිලා ලිපියේ ද කහ පිළිබඳ සඳහන් වීම (Paranavitana 1933a:172-188) නිසා අතීතයේ සිට ම මේවා පරිභෝජනය කර ඇති බවත්, ඇතැම් විට කඳුකර ප්‍රදේශයෙන් ලබාගන්නට ඇති බවත් අනුමාන කළ හැකි ය.

ප්‍රදේශයේ තෙත් කලාපීය ශාකයක් වන ගොරක ද ඉතා හොඳින් වැඩේ. කන ගොරක නැතිනම් ගොකටු, ගොරක, මාදොල් (Madol), කොකටිය, එළ ගොරක (ගොනාපනා) ආදී ප්‍රභේද කීපයකින් යුක්ත වන අතර මේවා ඖෂධ, මැලියම් හා ආහාර සඳහා භාවිත වේ (Chandraratne 1947:34-37; Jayaweera 1954:107). අතීතයේ සිට ම මාළු හා කරවල කල් තබා ගැනීම සඳහා ගොරක යුෂ භාවිත කර ඇත. රිදී හා තඹ භාණ්ඩ ඔප දැමීම සඳහා ඒවා ගොරක යුෂයෙහි බහා තැබීම සාම්ප්‍රදායික ශිල්පීය ක්‍රමයක් ලෙස අදත් අනුගමනය කරයි (Lewis 1902: 19).

සාමාන්‍ය මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 3,000 (මීටර් 915) පමණ දක්වා හොඳින් වැඩෙන කුරුඳු ශාක ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව අතීතයේ සිට ම කැලෑවට වැඩී තිබේ. මේවායේ නව වර්ධනයක් ඇති වූයේ පෘතුගීසි සමයේ අපනයනය සඳහා යොදා ගැනීමෙන් පසුවයි. පොතු හා තෙල් ලබා ගැනීම මූලික උපයෝගීතාවයි (Jayaweera 1954:113; Lewis 1902:130). මධ්‍යකාලීන යුගයේ කඳුකර ප්‍රදේශයේ කුරුඳු කැපීම් පවා තහනමට ලක් කෙරුණු අතර ඒ සඳහා ඒකාධිකාරයක් ද විය. කුරුඳු තැලීම සඳහා වෙනම පිරිසක් ද සිටි අතර උඩරට ආණ්ඩුව යටතේ සත් කේරලයේ “කුරුඳු අය” නම් බද්දක් ද විය (කොඩිරිටන් 1980:15, 28-29, 78). බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයෙහි හන්තාන, දොළොස්බාගේ, මාතලේ, ලග්ගල යන ප්‍රදේශවල කුරුඳු වගා කර ඇත (කරුණානායක 1992:44). මහවැලි ගඟට බටහිරින් වූ ප්‍රදේශයේ ස්වභාවික ව මේවා වැඩුණු අතර (Knox 1911:23) දවුල් කුරුඳු, පැඟිරි, කුරුඳු, පත් කුරුඳු, වල් කුරුඳු, කුඩු කුරුඳු ලෙස ප්‍රභේද ගණනාවකි.

කඳුකරයේ උස්බිම් ආශ්‍රිත ව ස්වභාවික ව වැඩෙන එනසාල් හා කරදමුංගු කුඩා ප්‍රමාණයේ අස්වැන්නක් දෙන බෝගයි. අන්තර් ජාතික වෙළඳ බෝග ලෙස ක්‍රිස්තු වර්ෂ මුල් සියවස්වල ප්‍රචලිත වී ඇත. ඖෂධ ගුණයෙන් යුත් මේවායෙන් තෙල් ලබා ගනී (Jayaweera 1954:108; Lewis 1948:46).

ලංකාවේ ඇති වියළි ධාන්‍ය හා මාංශ හෝග අතුරින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් පහළ කඳුකර කොටස්වල වැඩේ. ඇතැම් වියළි ධාන්‍ය මුල් අවස්ථාවේ ස්වභාවික ව කැලෑවල වැඩුණු අතර ශාක ගෘහස්ථකරණයෙන් පසුව වගා කරන ලද ඒවා වර්ධනය විය. අප අවධානය යොමු කරන පහළ මධ්‍ය කඳුකරය තදාසන්නව ජීවත් වන පිරිස් පරිභෝජනය කළ බෝග අතර කුරක්කන්, තල, අබ, උඳු, මුං, මෑ, අමු, මෙතේරි, තණ හා වී වර්ග විශේෂයෙන් සඳහන් කළ හැකි ය.

කුරක්කන් මෙම ප්‍රදේශයේ වර්තමානයේ ද බහුල ව ආහාරයට ගන්නා ධාන්‍ය වර්ගයකි. ඓතිහාසික වශයෙන් මේ පිළිබඳව ලැබෙන සාධක අල්ප වුව ද, ඒ හා බැඳුණු ජනප්‍රවාද රාශියක් ඇත. කොත්මලේ විසු ගැමුණු කුමරුට අවශ්‍ය කරම් සහල් නොතිබූ බැවින් කුරක්කන් හා අල කන්නට සිදු වූ බව කියයි (කෙහෙල්ගමුව 1935:13). දොරවක කන්ද ප්‍රාග් ඓතිහාසික ගුහා කැණීමෙන් කුරක්කන් ඇටවලට සමාන ධාන්‍ය විශේෂයක් ලැබී ඇති අතර ඒවා තවමත් නිශ්චිත ව හඳුනාගෙන නැත (විජයපාල 1992:12). වැඩි වශයෙන් හේන්වල වැසි ධීයෙන් වගා කරන මෙම ධාන්‍ය වර්ගය ගොඩමඩ ඉඩම්වල ද වැවිය හැකි ය. ලංකාවේ ගම්වල මධ්‍යකාලීන යුගය වන විට පවා කුරක්කන් මූලික ආහාරය ලෙස පරිභෝජනය කළ ආකාරය විවිධ මූලාශ්‍රයන් ඇසුරෙන් පැහැදිලි වේ (Knox 1911: 16-17). තල බෝගය ද මෙම ප්‍රදේශවල වැඩේ. ධීගු ඉතිහාසයක් ඇති මේවා හේන් ගොවිතැන ලෙස කරයි. ආහාර, ඖෂධ, සුවද විලවුන්, තෙල් සඳහා භාවිත වේ (ගුණසේන 1974:246).

මාංශ බෝග අතර උඳු, මුං, මෑ වර්ග, ස්වභාවිකව වැඩෙන හා වගා කරන ලද විශේෂ දක්නට ලැබේ. ස්වභාවිකව වැඩෙන ඒවා වල් මෑ, වල් මුං, ලෙස හඳුන්වයි. එම වල් ධාන්‍ය විශේෂ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා අනුභව කළ බවට තොරතුරු ලැබී තිබේ (Deraniyagala 1992:633-639). පැරණි කාලයේ වාරිමාර්ගවලින් ජලය නොලැබෙන ප්‍රදේශවල වැසි ජලයෙන් වගා කරන ලද මෙවැනි ධාන්‍ය වර්ග වියළි කාලයේ ධී අස්වනු නෙලා ගනී. මේවායෙන් පිළියෙළ කර ගත් ආහාරයට “කුම්මාස” යැයි කියන අතර රාත්‍රී කෑම ලෙස හා උදේ කැඳ මේවායින් පිළියෙල කරගත් බව පෙනේ (Paranavitana 1959:217). මහනුවර ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ගලගොඩ සන්නසෙහි “මුංවත්තේ” යනුවෙන් (Dewaraja 1980:281) සඳහන් වීම මුං වගා කළ බවට අනුමාන වශයෙන් ගතහැකි සාධක වේ. බදුල්ල ටැම් ලිපිය හා තෝණිගල ශිලා ලිපියේ ද මේ පිළිබඳව කරුණු අන්තර්ගත වේ (Paranavitana 1933:70-100,172-188). අමු, තණ, මෙනෙරි කඳුකර බෑවුම් ප්‍රදේශවල අතීතයේ සිට ම දක්නට ලැබුණු බෝග වර්ගයි. වර්තමානයේ සුළු පරිමාණ ව වගා කළ ද විවිධ සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රවලට අනුව මෙවැනි ධාන්‍ය ඓතිහාසික යුගයේ ද පරිභෝජනය කර තිබේ.

දුටුගැමුණු කුමරු මලය රටේ කොත්මලේ ප්‍රදේශයේ වාසය කරන අවධියේ මලය රට වැසි හික්ෂුන්ට තම කඩුක්කමක් විකුණා ලද ධාන්‍යයෙන් “ඇඹුල් බතක්” පිඳු බව සඳහන් වේ (Mv. 1950: xxii: 30). සීහලවත්ථුවට අනුව මෙසේ මිල දී ගෙන ඇත්තේ “කොංගු ධාන්‍ය” නැලියකි (සීහල. 1959:100-101). මහාවංසටීකාව

මෙය “කඬිගුඅම්බිලපිණ්ඩකො” ලෙස දක්වයි (වංස. 1994:474). මෙතෙරි සඳහා පාලි භාෂාවෙන් “කන්ගු” (Kangu) යන්න යෙදෙන බැවින් (Childers 1909:183) ඒ අනුව මෙය මෙතෙරි මිශ්‍ර බ්‍රහ්ම විස හැකි යයි අනුමාන කරයි (Dikshit 1986:70). පසුකාලීන වාර්තාවල ද මෙවැනි කුඩා ඇට සහිත ධාන්‍ය වර්ග කඳුකරයේ බෙහෙවින් තිබූ බවත් ඒවා රසයෙන් අනුන බවත් සඳහන් වේ (Knox 1911:16).

ධාන්‍ය වර්ග හැරුණු විට අතීතයේ සිට ම ලංකාවේ වී වගාව පැවති බවට සාධක ලැබී ඇති අතර (Deraniyagala 1972:159) විවිධ සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් මේ පිළිබඳ තොරතුරු සපයයි. මහාවංසය විජය ප්‍රවාහිකයේ දී කුවේණිය විසින් විජය ඇතුළු පිරිසට බත් පිළියෙල කර දුන් බවත්, තම්මැන්නා අඩවියට පැමිණි නැව් ඇය විසින් කොල්ලකා සහල් ලබා ගත් ආකාරයත් විස්තර කරයි (Mv. 1950:vii: 24-25). රාජාවලිය දක්වන්නේ කුවේණිය තම්මැන්නා අඩවිය විමන කරවා වනයේ තිබුණු වී සහල් ගෙන අහර සැකසූ බවයි (Gunasekara 1956:14). වලහස්ස ජාතකයේ එන කරුණු අනුව තම්බපණ්ණියට පැමිණි වෙළඳ පිරිසට එය මනුෂ්‍ය වාසයක් බව පෙන්වීමට යකිනියන් විසින් වී වැපිරීම්, සී සෑම් මවා පෑ බව කිය වේ (අමරමෝලි 1961: 386). මෙහි ම තවත් අවස්ථාවක තම්මැන්නා අඩවියේ විලක වූ ස්වයං ජාත ඇල් ගැන සඳහන් වේ (එම. 386 පිටුව). මෙවැනි කරුණු විග්‍රහ කරන විට පෙනී යන්නේ ස්වභාවිකව වැඩුණු වී වර්ග මෙන් ම වගා කළ වී වර්ග පිළිබඳ මෙම පිරිස්වලට දැනුමක් වූ බවයි. කෘෂි යුගයට පෙර මිනිසා කැලෑ හා සත්ත්ව ආහාර මත යැපුන ද ශාක ගෘහස්තකරණයත් සමඟ විවිධ වගාවන්ට යොමු විය. මුල් අවස්ථාවේ ලංකාවේ කඳුකර ප්‍රදේශවල වී වගාව වර්ෂා ජලයෙන් සිඳුකර ඇති අතර මෙම වී වර්ගය “සාලි” නැති නම් “ඇල් වී” ලෙස හැඳින් විය. මධ්‍ය කුඹුරුවල වචන වී වලට වඩා මේවා රසයෙන් හා පෝෂණ ගුණයෙන් වැඩි බව පැවසේ (පරණවිතාන 1975:200-201). රත්හැල් ආදී වශයෙන් ඒවායේ වර්ණය අනුව ද ප්‍රභේද පවතී.

තම්මැන්නාව ලංකාවේ බටහිර-වයඹ බණ්ඩයේ පිහිටියක් ලෙස සලකන බැවින් එම ප්‍රදේශ වී වගාවට සුදුසු පාරිසරික ව්‍යුහයකින් යුක්ත වීම ඓතිහාසික වශයෙන් වැදගත් වේ. ඒ අනුව මධ්‍ය කඳුකර පහළ ප්‍රදේශය හා තදාසන්න ප්‍රදේශ බටහිර බණ්ඩයට අනුබද්ධව පිහිටීමත්, එහි නිවැසි ජනයා මුල් කාලයේ සිට වී වැනි ධාන්‍ය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් සිටි ආකාරයත් මේ ප්‍රදේශවල වූ ප්‍රාථමික යුගයේ ජනාවාස සම්බන්ධ වැදගත් කරුණු ය.

සම්භාව්‍ය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් ද කඳුකරයේ වැඩුණු විවිධ ධාන්‍ය වර්ග පිළිබඳව සඳහන් කරන අතර ඓතිහාසික යුගයේ වී පිළිබඳ පැහැදිලි තොරතුරු සපයයි. මහාචාර්ය රජු දවස අම්බට්ටිකෝලයේ (දඹුල්ල අසල) සහල් කෙත් වූ බවත් (My.1950:xxxiv:3) ගිලීමලේ තිබූ හැල් කෙත් පිළිබඳවත් (Cu.1930:lx:65) දැඳුරු මය බඩ තිබූ කුඹුරු පිළිබඳවත් (Cu.1930:lxviii:30-31) සඳහන් වීම පසුකාලීන වී වගාවේ වූ වර්ධනයන් පෙන්නවයි. ජනප්‍රවාදවලට අනුව ගැමුණු කුමරු කඳුකරයේ විසූ හික්ෂුන්ට දුර්නික්ෂ සමයේ බත් සැපයූ බවත් (සීහල. 1959:101), ඔහු කොත්මලේ විසූ අවධියේ එහි ස්ත්‍රියක් දෙකඩ සහල් උයා දුන් බවත් පැවසේ (කෙහෙල්ගමුව 1935:5).

අපර බ්‍රාහ්මී හා මධ්‍යකාලීන ශිලා ලිපිවලින් ද මේ පිළිබඳ තොරතුරු සැපයේ. කැගල්ල ලෙනගල හා යටහලෙන මුල් බ්‍රාහ්මී ශිලා ලිපිවල (IC. 786,792-796) ඉඩම් කොටස් ප්‍රධාන ගැන සඳහන් වුව ද ඒවා කුමන වර්ගයේ දැයි නිශ්චිත නොවේ. නමුත් ක්‍රිස්තු වර්ෂ පස්වන හා හත්වන සියවස්වලට පමණ අයත්වන මේ ප්‍රදේශයෙන් ලැබුණු අපර බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛන දෙකක වී පිළිබඳ පැහැදිලි තොරතුරු අනාවරණය කරයි. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 5 වන සියවසට පමණ අයත් යැයි සැලකිය හැකි අපර බ්‍රාහ්මී ලිපියක් මාවනැල්ල දෙහිමඩුව විහාරයෙන් සොයා ගන්නා ලදුව එහි එක් අමුණක වී දී වහලකු නිදහස් කළ බව සඳහන් වේ. මෙම වහරල ලිපියට අනුව එය දැනට ප්‍රදේශයේ හමුවන වී පිළිබඳ පැරණි ම සඳහන ලෙස සැලකිය හැකි ය. අනෙක් ලිපිය ක්‍රිස්තු වර්ෂ 7 වන සියවසට පමණ අයත් යැයි සලකන හිඳගල ශිලාලේඛනයයි. මෙහි තුන් යලක වී දීමක් ගැන සඳහන් වේ. ඒ අනුව නිගමනය කළ හැක්කේ මෙම ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව මිල නියම කිරීමේ හා වටිනාකම තක්සේරු කිරීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස ද මෙම ධාන්‍ය විශේෂය භාවිත වූ බවයි.

මධ්‍යකාලීන ශිලා ලිපිවල ද ඉඩම් දීමනා ලෙස කුඹුරු පවරා දීම සිදු කර ඇත. කුඹුරු ප්‍රමාණ, වපසරිය, විවිධ බෝග වර්ග, ඒවායෙහි අයිතිය පිළිබඳ කරුණු ඒමගින් පැහැදිලි වේ. සැලව, දෙවනගල, දැඩිගම, අඹගමුව, ගංගාරාම, ගඩලාදෙණිය, මඩවල, සගම, කෙවුල්ගමමේ අතර විශේෂ වේ. ඒ හැරුණු විට සන්නස් හා තුඩපත් මගින් ද ගොඩ මඩ ඉඩම්වල අයිතිය පවරා දී තිබේ. ඒ අතර අස්ගිරිය ගෙඩිගේ, දොඩම්වල, ගලගොඩ, දඹුණුමැය වැනි සන්නස් වැදගත් වේ. පසුකාලීනව රචිත විවිධ දේශීය විදේශීය වාර්තා ද කඳුකර ප්‍රදේශයේ ගැමි ජනයා වී වගා කළ ආකාරය හා එහි විශේෂතා විස්තර කරයි (Knox 1911:10-15). කෝට්ටේ සමයේ රචනා වූ ඇතැම් සංදේශ කාව්‍යය මේ ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ගොඩ මඩ ඉඩම් වර්ණනාවට ලක් කර තිබේ (කුමාරතුංග 1963:48).

වී පැලෑටිය වර්තමාන නිර්වචනය අනුව තෘණ කුලයට අයත් වුවකි. ඔරයිසා ගණයට හා ඔරෙයිසී උප ගණයට අයත් මේවායේ ප්‍රභේද රාශියක් ඇති අතර වඩාත් ප්‍රචලිතව ඇත්තේ ඔරයිසා සැටාවා (*Oryza sativa*) සහ ඔරයිසා ග්ලැබරියා (*Oryza glabaria*) වර්ගයි (ගුණසේන 1974:8). ලංකාවේ වී වර්ග රාශියක් ඇති අතර විවිධ පාරිසරික තත්ත්ව යටතේ ඒවා වගා කරයි. මෙම වර්ග අතර උරු වී (Uri-Vi) ලෙස හැඳින්වෙන ඔරයිසා සැටාවා (*Oryza sativa*) තෙත් වල් වී විශේෂය (*Oryza sativa*- wild wet paddy), තෙත් හා වියළි කලාපයේ පහත් තෙත් බිම් වල ද, කැලෑ කඳු වී විශේෂයක් (wild hill paddy) වන ඔරයිසා ලැටිෆෝලියා (*Oryza latifolia*) තෙත් කලාපයේ කැගල්ල, උභව වැනි ප්‍රදේශවල ද ව්‍යාප්තව පවතී (Deraniyagala 1992:637). කඳුකර වල් වී දර්ශ අතර ග්‍රැනියුලේටා (*Granulata*) වර්ගය ද සාමාන්‍ය මුහුදු මට්ටමෙන් අඩි 3000 (මීටර් 915) දක්වා කඳු ප්‍රදේශවල වැඩේ (De Soyza 1944: 211-212).

ලංකාවේ ඇති කඳු වී වර්ග ප්‍රධාන වශයෙන් ඇල් වී හා ගොඩ වී වශයෙන් දෙවර්ගයකි. ඇල් වී වර්ග අලුතින් හෙළි කරන කඳුකර ප්‍රදේශවල (හේන්වල) වචන අතර ගොඩ වී වර්ග පහත් බිම් ප්‍රදේශවලත්, තණබිම් ආශ්‍රිතවත්, වාරිකරණය කළ නොහැකි කුඹුරු හා ඕවිට්ටලන් වැඩේ. මෙවැනි කඳු වී වර්ග 60ක් පමණ ඇති අතර එය මුළු වී වර්ග ප්‍රමාණයෙන් 1/10ක් පමණ අනුපාතිකයකි. කඳු වී වැඩි වශයෙන් ම වැවෙන්තේ කැගල්ල, රත්නපුර, හා දකුණු පලාතේ ය. මහනුවර ධීවරකරයේ උඩදුම්බර හා පානදුම්බර, මාතලේ නැගෙනහිර කොටස්වල මද වශයෙන් දක්නට ලැබේ. ඇතැම් කඳු වී වර්ග වෙනත් බෝග සමඟ ද වැවේ. මඩ වී වලට වඩා කඳු වී ගුණාත්මක බවින් වැඩි යයි තක්සේරු කරයි (De Soyza 1944: 212-215). වර්තමානයේ මඩ වී වගාව කැගල්ල, මහනුවර ප්‍රදේශවල වඩා ප්‍රචලිත වී ඇති අතර කෙටිකාලීන වී යල කන්නයටත්, ධීවරකාලීන වී මහ කන්නයටත් වගා කරයි. මෙහි විශේෂයෙන් භාවිත වන්නේ මා දැල් වී වර්ගයයි. මහනුවර ප්‍රදේශයේ හීනට්ටු වර්ග වැඩියෙන් වගා කරනු ලබන අතර වගුරු බිම් සඳහා සුදු හීනට්ටු යොදා ගනී (Chandraratne 1950: 58-64).

ධාන්‍ය හා මාංශ බෝගවලට අමතරව කඳුකර ප්‍රදේශයේ ස්වභාවික ව වැවෙන අල වර්ග හා වගා කරන ලද ඒවා රාශියකි. වැල් අල වර්ග ඒ අතර ප්‍රමුඛ වේ (Chandraratne 1944:82-88). ධීවර කලක් ආරක්ෂිතව තබා ගත හැකි වීමත්, ලබා ගැනීමේ පහසුවත්, රසවත් බවත්, සම්පූර්ණ ආහාර වේලක් ලෙස ගත හැකි වීමත් වර්තමානයේ පවා මේවායේ ප්‍රචලිත බවට හේතු වී ඇත. වැල් අල ප්‍රභේද

රාශියකින් යුක්ත වන අතර ගෝන අල, කටු අල, හිරිතල, හා උයල ඉන් කිහිපයකි. ගෝන අල දඹදෙනිය ප්‍රදේශයේත්, කටු අල වියළි හා තෙත් පහත් බිම්වලත් වැඩෙන අතර හිරිතල හා උයල කිතුල්ගල හා මන්නාරම් ප්‍රදේශවලත් බහුලව දැකිය හැකි ය. ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයා ද විවිධ අල වර්ග තම ආහාරය සඳහා යොදාගත් බව අනුමාන කරයි (Deraniyagala 1937-39:351-405; Deraniyagala 1992: 379). දේහි අල, කිරි අල, හබරල, කිරි හබරල, කළු දේහි අල, යකුටල, පොළොන් හබරල, කඳුකර හබරල, රටකන්දල, කළුකන්දල, කුම්මස් අල, සුදු කරදල, ගහල, සෙවෙල අල ප්‍රදේශය පුරා බහුල ව දැකිය හැකි අල වර්ගයි.

ඇතැම් ඒවායේ අල පමණක් නොව කොළ ද භාවිතයට ගනී. හාරිස්පත්තුව ප්‍රදේශයේ දැනුණ මේවා බහුලව වගා කරන අතර ඉන්නල ලෙස හඳුන්වන දේශීය වර්ගය කැගල්ල, මහනුවර අවට හොඳින් වැඩේ (ගුණසේන 1974:222-238). මේවාට අමතරව බුක්සරණ හා අල සූරියකාන්ත අල ද ඖෂධ හා ආහාර සඳහා භාවිත කරයි. ඓතිහාසික සාධක අනුව ද කඳුකරයේ මේවා බහුල ව වැඩුණු බවත්, දුර්භික්ෂ සමයේ පවා ඇතැම් පිරිස් අල, මුල්, කොළ කා ජීවත් වූ බවත් සඳහන් වේ (සීහල, 1959:127-128). වර්තමානයේ වුව ද වැඩි ජනයා අල වර්ග තම ආහාරය සඳහා බෙහෙවින් යොදා ගනී (Deraniyagala 1992:385).

දෝතලු, හල්, මඩු, පුස්වැල්ල, කිතුල් වැනි ශාකවල මදය තලා සාදා ගන්නා පිටිවලින් මේ ප්‍රදේශවාසීන් විවිධ ආහාර නිමවා ගනී. ග්‍රාමීය ජනයා මුල් කාලයේ සිට ම තලප, හැලප හා කැඳ වශයෙන් මේවා භාවිතයට ගෙන තිබේ (Deraniyagala 1992:379).

මධ්‍යම උස් භූමි ආශ්‍රිත ව ජීවත් වන්නන් කොළ වර්ග ද තම ආහාරයට එක් කර ගනී. කැමට ගත හැකි කොළ වර්ග රාශියක් මේ ප්‍රදේශවල වැඩෙන අතර ඒවා පෝෂණ ගුණයෙන් ද අධික බව සොයාගෙන තිබේ (Deraniyagala 1992:634). ක්‍රිස්තු පූර්ව සමයේ කඳුකරයේ දුර්භික්ෂ සමයේ කොළ පමණක් කා ජීවත් විය හැකි ප්‍රදේශ වූ බව පෙනේ (සීහල, 1959:129;සච. 1959:17). ජනප්‍රවාද අනුව කොත්මලේ විසූ ගැමුණු කුමරුට බැහැරට යාම සඳහා පලා කොළ සමග බත් මුලක් බැඳ දුන් බව ප්‍රකාශ වේ (කෙහෙල්ගමුව 1935:12-13). වැඩි ජනයා ද තෝර කොළ, කර කොළ ආහාරයට ගෙන තිබේ. විවිධ බිම්මල් වර්ග හා ජලජ පැලෑටි ද ආහාරයට ගෙන ඇති අතර ඕලු, නෙළුම්, මානෙල් ආදියෙහි ඇට, දඬ, මුල්, අල එහි ලා විශේෂ වේ (Deraniyagala 1992: 381-385).

සමාලෝචනය

වෘක්ෂලතා පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී ඒවා දැඩි ලෙස මූලික වෘක්ෂලතා ප්‍රජාවෙන් වෙනසකට ලක්වී නැතැයි උපකල්පනය කළ ද විවිධ ක්‍රියාකාරකම් මත සුළු වෙනස්කම් සිදුවී ඇති අතර ඇතැම් ශාක විනාශ වී හෝ ක්ෂය වී ගොස් තිබේ. ඒ අනුව ඉපැරණි යුගයේ මේ ප්‍රදේශයේ පැවති වෘක්ෂලතා කලාප පිළිබඳ විමර්ශනයේ දී පාරිසරික මෙන් ම ඓතිහාසික දත්ත කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කිරීමට සිදුවේ (Perera 1972-1976:13-28). කඳුකරය හා තදාසන්න ප්‍රදේශය විසම වූ භෞතික ක්‍ෂේත්‍රයක් බැවින් පවතින්නා වූ වෘක්ෂලතා පද්ධතියේ ද විවිධතා ඇති අතර එම පරිසරය එහි නිවැසි ප්‍රාථමික ජන පිරිසට රක්ෂිත පෝෂිත ප්‍රදේශයක් වශයෙන් පවතින්නට ඇත.

පුරාවිද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික තොරතුරු මෙහි අතීත මිනිසා හා පරිසරය අතර සබඳතාව හෙළි කරයි. ඒ අතර වංසකථා හා පසුකාලීන ඇතැම් වාර්තාවල කඳුකරයේ පැවති විවිධ බෝග හා ගස්වැල් පිළිබඳ කරුණු අඩංගු වේ. බොහෝ විට වංසකථා හා ඇතැම් විවාරකයන් කඳුකරය ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ වැඩි අවධානයට ලක් නොවුණු ප්‍රදේශයක් ලෙස නොසලකා හැර ඇති නමුත් එය ඉතිහාසයේ ප්‍රබල පාරිසරික ක්‍ෂේත්‍රයක් වූ බව පෙනේ (රඹුක්වැල්ල 1996; සෙනවිරත්න 1996; Rambukwella 1986, 2008, 1998/99; Seneviratne 1996).

“මලය” ලෙස හඳුන්වන කඳුකර ප්‍රදේශය ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ ජනාවාසව පැවති බවට ප්‍රබල සාධක තිබේ (Nicholos 1963:115). මහාවංසය මෙකල වූ සිදුවීම් ලෙස බුදුන්ගේ යක්ෂ දමනය හා විජය ප්‍රවෘත්තියේ කුචේණියගේ දරුවන් මලයට පලායාම දක්වයි (Mv. 1950:I:21-22, vii (68). චූලවංසයට අනුව, මෙම ප්‍රදේශය ලඟාවීම පවා දුෂ්කර වූ වනසතුන් ගහන වනාන්තරයෙන් හෙබි පාරිසරික ක්‍ෂේත්‍රයක් වෙයි (Cu. 1930:lxix:3-5). අනෙකුත් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් මලය රට විසූ විවිධ නම්වලින් හැඳින් වූ එල-මුල් හා දඩයමින් ජීවිකාව ගෙන ගිය වනවාරි පිරිස් වූ බව දක්වයි (සීහල. 1959:114; සව. 1959:76-82). මෙවැනි සාධක තුළින් ගම්‍ය වන්නේ ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ සිට මධ්‍ය කඳුකර ප්‍රදේශය පරිසරය මත බොහෝ දුරට යැපුණු දඩයම ඇසුරු කරගත් ඔවුන්ට ම ආවේණික වූ ජීවනෝපාය ක්‍රමයකට හුරු වූ පිරිසකට සුදුසු පාරිසරික ක්‍ෂේත්‍රයක් වූ බවයි.

ප්‍රාග්, ප්‍රොටෝ හා ඓතිහාසික යුගවල දී ජනාවාස ව පැවති මෙම ප්‍රදේශය සතුව අධිණ්ඩ ඓතිහාසික පසුබිමක් තිබුණ ද ඒ පිළිබඳ පැහැදිලි සාධක පෙලගැස්මක් මූලාශ්‍රයන් තුළින් හෙළි නොවන්නේ එකල මෙම ප්‍රදේශය

පාරිසරික වශයෙන් ලංකාවේ අනෙකුත් ප්‍රදේශවලට සාපේක්ෂව කැපී පෙනෙන ලෙස වනාන්තර ආශ්‍රිත ව පැවතීම නිසා පරිබාහිර වූ ප්‍රදේශයක් ලෙස සැලකීම විය හැකි ය. සමස්ත ලෙස ගත් විට කඳුකර තදාසන්න ප්‍රදේශයේ පවතින වාක්ෂලතා වියළි කලාපයට සාපේක්ෂව සදාහරිත වූ ද, පහසුවෙන් හෙළිකළ නොහැකි වූ ද වර්ෂයේ වැඩි කලක් නිරන්තර දළුලමින් පවතින, පහසුවෙන් ජීවත් පෝෂණය කළ හැකි ස්වාභාවික පද්ධතියකි. එහි උපයෝගීතාව ප්‍රාථමික යුගයේ සිට ම වනාන්තර, දැව, ඉන්ධන, ආහාර, ඖෂධ හා වෙනත් අවශ්‍යතා සඳහා වූ බව පෙනේ.

වනාන්තර පිළිබඳ තනිය සලකා බැලීමේ දී වර්තමානයේ මෙම ප්‍රදේශවල ඉතිරි ව ඇත්තේ වන ලැහැබි කීපයකි. ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ කඳුකර ප්‍රදේශය සහ වනාන්තරයක්ව පැවති බවට විවිධ මූලාශ්‍ර ඉඟි කරයි. මහාවංසයට අනුව බුදුන්ගේ ප්‍රථම ලංකා ගමනය සිදු වූයේ කඳුකරය ආශ්‍රිත ව පිහිටි මහියංගන ප්‍රදේශයටයි. එහි යොදුන් 3ක් දිගු වූ එක් යොදුනක් පළල් වූ "මහානාග" නම් වන උයනක් ගැන සඳහන් වේ (Mv. 1950:i:21-24). මහාවංසටිකාවේ මෙය තුරුවනයෙන් සැදුම් ලත් ඉතා සෞභාග්‍යමත් වූ බිම්කඩක් ලෙස දක්වයි (වංස 1994:48). එය මහවැලි නදියේ මධ්‍ය කොටස තදාසන්නයෙහි පිහිටියක් වන අතර කඳුකරය සමීපයෙහි ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ වූ සැලසුම් සහගත වන උයන් පිළිබඳ ඉඟියකි. සම්භාව්‍ය මූලාශ්‍රයන්ට අනුව කඳුකර ප්‍රදේශය පරිබාහිර වූ ප්‍රදේශයකි. එය පලායන්නන්ට හෝ සැඟවී සිටින්නන්ට හෝ එලමුල් එකතු කර ජීවිකාව ගෙන යන්නන්ට සුදුසු භූමියක් ලෙස දක්වයි (Cu. 1930:xl:10; xlvi:98; සිහල. 1959:14,127-128,147,150;සව. 1959:101).

ලංකාවේ පසුකාලීන විදේශීය වාර්තා ද උඩරට තොරතුරු දක්වන අවස්ථාවල දී මහනුවර හා තදාසන්න ප්‍රදේශවල පැවති රක්ෂිත වනාන්තර සහ කැලැබිම් පිළිබඳ සඳහන් කරයි. පෘතුගීසි,ලන්දේසි, ඉංග්‍රීසි පාලන සමයේ වාර්තා අනුව උඩරට රාජධානියේ දර එකතු කිරීම පවා තහනම් කළ වනාන්තර විය. කඳුකර රාජධානිය සතුව තිබූ රක්ෂිත වනබිම් ප්‍රදේශ ලෙස උඩවත්තකැලේ, පල්ලේකැලේ, හන්තාන, කඩුගන්නාව දෙපස කුඩා වන පටි කීපයක්, සතර කෝරලයේ සහ සත් කෝරලයේ කුඩා වනපටි විශේෂයෙන් සඳහන් කළ හැකි ය (කොඩ්රිංටන් 1980:6; D'Oyly 1929:65). රජුගේ ආරක්ෂාවන් පාරිසරික සුරක්ෂිතතාවක් මෙයින් තහවුරු කළ බව පෙනේ.

සත්කෝරලයේ "දඹකඩුව" නම් ප්‍රසිද්ධ රාජකීය වනයක් තිබූ බවත් එය දැනට අතුරුදහන් වී ඇති බවත් පැවසේ (කොඩ්රිංටන් 1980:6). මෙම ඇතැම්

වනාන්තර වලින් අල, මුල්, දර, වේවැල්, ඖෂධ ලබාගෙන තිබේ. අත්තනගල්ල ප්‍රදේශයේ ද මෙවැනි කුඩා වන තීරු පැවති අතර ජනප්‍රවාදවලට අනුව එම වනාන්තර ගම්වැසියන්ගේ ජීවිතේ දෛනික අංගයක් වී තිබේ. මෙවැනි කුඩා වන තීරු රාශියක් කඳුකර ප්‍රදේශයේ රක්ෂිත ව පැවති බවට විවිධ මූලාශ්‍රයන් තොරතුරු හෙළි කරයි. ක්‍රිස්තු පූර්ව යුගයේ මාගම සිට මාස්වෙලට පැමිණි මාර්ගය කොත්මලේ අග්ගහ-කැලේ මැඩීන් වැටී තිබූ බව සඳහන් වේ (කෙහෙල්ගමුව 1935:23). තව ද බදුල්ල සිට මහනුවරට වැටී තිබුණු මාර්ගයේ කුඩා වනරෝද රාශියක් වූ බව විස්තර කරයි (Peris and Fernando 1948:52-71).

මධ්‍යකාලීන යුගයේ ශිලාලේඛන, සන්නස්, තුඩපත් ආදියෙහි එන " ගසකොළ වල්පිට" යන යෙදුම ද ගස්වැල් බහුල වූ කැලැබද ප්‍රදේශ හඟවන අතර IV බුවනෙකබාහු රජුගේ ලංකාතිලක දෙමළ සෙල් ලිපියෙහි ද, V වනබුවනෙකබාහු රජුගේ සගම සෙල්ලිපියෙහි ද, මැදවල සෙල් ලිපියෙහි ද එහි ම තඹ සන්නසෙහි ද "ගසකොළ ගොඩමඩ වල්පිට" ලෙස සඳහන් වීමත්, සිංහල සෙල් ලිපිය හා සමකාලීන වූ ලංකාතිලක දෙමළ සෙල් ලිපියෙහි "කාඩු හෙවත් වනාන්තර" ලෙස දැක්වීමත් (කොඩිරිටන් 1980:52) මෙහිලා අවධානයට යොමු කළ යුතු ය.

වෘක්ෂලතාවන්ගේ උපයෝගිතාව දැව සඳහා ද වේ. වර්තමානයේ ද කැළණි ගඟ ඔස්සේ මේ ප්‍රදේශවලින් දැව ප්‍රවාහනය කරයි. ඉතා වටිනා දැව වර්ග බහුල ව නොලැබුන ද දෛනික අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමාණවත් දැව වර්ග ලබාගත හැකි ය. මධ්‍යකාලීන යුගයේ උඩරට රාජධානි සමයේ දැව කැපීම නීතියෙන් ම තහනම් වූ අතර ඒවායේ අයිතිය ද රජු සතු විය (කොඩිරිටන් 1980:78).

ඉන්ධන ලෙස ද ඇතැම් ශාක භාවිතයට ගැනුණු අතර වඩා ප්‍රචලිත වී ඇත්තේ දර භාවිතයයි. මධ්‍යකාලීන යුගයේ කඳුකර ප්‍රදේශයේ ගම් සීමාව තුළ ම රක්ෂිත කැලෑ බිම් ද වූ අතර දර හා කෘෂි කටයුතු සඳහා ලී ද, ගෙවල් තැනීම සඳහා දැව ද, මී පැණි එකතු කිරීමට ද එමගින් අවස්ථාව සැලසී ඇත. ඇතැම් වනාන්තරවලට පිටිසීම රාජ නීතියෙන් තහනම් වූව ද දර හා වේවැල් ලබා ගැනීමට හන්නානේ වූ වනාන්තරය විවෘත විය (කොඩිරිටන් 1980:6).

දෛනික අවශ්‍යතා හැරුණු විට යකඩ උණු කිරීම සඳහා මූලික දහන වර්ගය ලෙස දැව භාවිත වී තිබේ. කොත්මලේ හා සබරගමු ප්‍රදේශයේ ඇති " මරන්" සහ "දුම්මල" ගස් විශේෂය මෙහි ලා ප්‍රධාන වේ. මහරත් මල්, ගං මී, කැප්පෙටියා ශාක ද මේ සඳහා බහුලව භාවිතා වී තිබේ (Lewis 1902:88). මේ

හැරුණු විට හල්මිල්ල වැනි ශාකවල දැව බෝවිටු නිර්මාණයටත්, තෙල් ගුදම් හා කරන්ත තැනීමටත්, වෙනත් කාර්යයන් සඳහාත් යොදා ගනී.

ප්‍රදේශයේ පවතින ඇතැම් ශාකවල විවිධ කොටස් සාම්ප්‍රදායික සුළු කලා ශිල්පීන් විසින් ද භාවිතයට ගැනේ. එහිලා කොරසවැල්, කැස්බෑ ලෙලි ඔප දැමීමටත්, මොටදැලියා කොළ රන් රිදී භාණ්ඩ ඔප දැමීමටත්, යකඩ වැල් විවිධ දැ ගක්කිමත්ව එනීමටත්, තොටිල තොප්පි ගෙතීමට හා ගෙඩි වලින් පාට වර්ග සකසා ගැනීමටත්, ඖෂධ ලෙසත් භාවිත වී තිබේ. තව ද ගොඩපර, වම්පර ආදියේ ගෙඩි සබන්වලට අතිරේකයක් ලෙස කැගල්ල ප්‍රදේශයේ ගැමි ජනයා උපයෝගී කර ගනී. ගොඩකදුරු, දොරන, කොහොඹ, මී, එඬරු අඹේපුස්ස ප්‍රදේශයේ වැවෙන අතර ඒවායින් ලබාගන්නා තෙල් හමේ රෝගවලට ඖෂධයක් වේ. ගොයමට විධින මැස්සන් වලකාලීමට දොරන තෙල් ඉසීම මේ ප්‍රදේශයේ ගොවීන්ගේ සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණික ක්‍රමයකි (ගුණසේන1974:483; Lewis 1902:1-100).

සමස්තයක් ලෙස ගත් විට මධ්‍ය කඳුකර ප්‍රදේශයේ ඉහත සඳහන් කළ ආකාරයට ස්වාභාවික ව වැඩෙන හා වගා කරන ලද විවිධ අවශ්‍යතා සපුරාලන ගස් වැල් රාශියක් දැකිය හැකි අතර ලංකාවේ අනෙකුත් ප්‍රදේශයන්ට සාපේක්ෂ ව මෙම ප්‍රදේශයේ ආයාසයකින් තොර ව ඒවා පරිභෝජනය කිරීමේ හැකියාව ද ලැබී තිබේ. ඒ අනුව අතීත හා වර්තමාන මිනිසා තම දෛනික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමෙහි ලා මෙම පරිසරය බෙහෙවින් උපයෝගී කොටගෙන ඇති අතර විශේෂයෙන් ම කඳුකරය හා තදාසන්න ප්‍රදේශවල වෘක්ෂලතා පද්ධතිය එහි නිවැසි මිනිස් හා සත්ත්ව සමූහයාට ජීවනෝපාය මාර්ගය සකස් කරගැනීමෙහිලා මහඟු සම්පතක් වී තිබේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

- Abeywickrama, B.A., M.D. Dassanayake and R.N.De Fonseka (1967), *The distribution of Indigenous and Naturalized medicinal plants of Ceylon*, Colombo: Ceylon.
- Chandraratne, M.F. and K.D.S.S. Nanayakkara (1951), 'Cultivated varieties of Banana in Ceylon', *Tropical Agriculturist*, Vol. 107, No. 2, pp. 70-91.
- Chandraratne, M.F. (1947), 'Garcinia in Ceylon', *The Tropical Agriculturist*, Vol. III, April- June 1947, Peradeniya, pp. 34-37.
- Childers, R.C.(1909), *Dictionary of the Pali Language*, London: Trubner & Co. Limited.

- _____ (1950), 'Report on a random sample survey of paddy yields in the Kandy, Kegalle and Ratnapura Districts', *Tropical Agriculturist*, Vol. 106, No. 2, pp. 56-70.
- Cu. *Chulavamsa*, (1930), Wilhelm Geiger *ed.*, Part II, London: Pali Text Society.
- D'oyly, J., 1929. *A sketch of the Constitution of the Kandyan Kingdom*, H. R. Cottle, Colombo: Government Printer, p. 65.
- De Rosayro, R.A. (1945), 'The Montane grassland (Patanas) of Ceylon', *The Tropical Agriculturist*, Vol. 101, pp. 206-216.
- _____ (1950), 'Ecological conceptions and vegetational types and special reference to Ceylon', *Tropical Agriculturist*, Vol. 106, pp. 108-121.
- De Zoysa, D.J.(1944), 'Hill Paddy cultivation in Ceylon', *Tropical Agriculturist*, Vol. 100, No. 4, pp. 211-218.
- De Zoysa, N. and K. Vivekanandan, (1994), *Rattans of Sri Lanka*, Battaramulla: Sri Lanka Forest Department.
- Deraniyagala, P.E.P. (1937-39), 'The stone age and cave man of Ceylon', *Journal of the Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society*, Vol. 34, No. 92, Colombo, pp. 351-405.
- Deraniyagala, S.U.(1972), 'The Citadel of Anuradhapura 1969: Excavation in the Gedige area', *Ancient Ceylon*, No. 2, Colombo: Department of Archaeology, pp. 48-169.
- _____ (1992), *The Prehistory of Sri Lanka, An Ecological Perspective*, Vol. I and II, Colombo: Archaeological Survey of Sri Lanka.
- Dewaraja, L.S.(1980), 'Four land grants given by Kirti Sri Rajasinghe (1747-1781) to the Kandyan nobility', *Spolia Zeylanica*, Vol. 35, Government Press, Sri Lanka, pp. 277-290.
- Dikshit, D. D. (1986), *Agriculture, irrigation and horticulture in ancient Sri Lanka*, Delhi: Bharatiya Vidya Prakashan.
- Domros, M., 1974. *The Agroclimate of Ceylon*, Germany: University of Heidelberg.
- Gunasekara, R.(1956), *The Rajawaliya*, H.R. Cottle, Colombo: Government printer.
- Hettiarachchi, A.S.(1991), 'Investigation of 2nd, 3rd and 4th Century inscriptions', *Inscriptions, Archaeological Department Centenary (1890-1990) Commemorative Series*, Vol. II, N.Wijesekara *ed.* Colombo: Department of Archaeology, pp. 57-109.

- Hilson, G.R.(1926), 'Cotton cultivation in Ceylon', *Sessional paper X*, 1926, Colombo: Government Printer, pp. 3-6.
- Holmes, C.H.(1951), 'The grass, fern and savannah lands of Ceylon and their ecological significance', *Empirical forestry Institute Paper 28*, Oxford, 1951, pp. 54 - 57.
- _____(1956), 'The broad pattern of climate and vegetational distribution in Ceylon', *The Ceylon forester*, Vol. II, No. 4, pp. 209-225.
- IC. *Inscriptions of Ceylon*, Vol. I, Senarath Paranavithana ed. (1970), Colombo: Department of Archaeology.
- Jayawardena, S.(1991), 'Sälava rock inscription', *Epigraphia Zelanica*, Vol. VI, No.28, Colombo: Archaeological Survey of Ceylon, pp. 135-140.
- Jayaweera, D.M.A.(1954), 'Indigenous and exotic drug plants grown in Ceylon', *The Tropical Agriculturist*, Vol. 110, No.2, pp. 105-116.
- Knox, R.(1911), *An Historical relation of Ceylon*, (Reprint 1979), Colombo: Gunasena & Co. Ltd.
- Koelmeyer, K.O.(1957), 'Climatic classification and the distribution of vegetation in CeylonI', *The Ceylon Forester*, Vol.III, No. 2, Forest Department of Ceylon, pp. 144-163.
- Lewis, F.(1902), *Trees and Flowering Plants of the Western and Sabaragamuwa Province of Ceylon*, Colombo: H.C. Cottle.
- Lewis, R.E., (1948), 'Rural economy of the Sinhalese with some account of their superstitions', *Journal of the Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society*, Vol. II, No. 4, Colombo, pp. 41-52.
- Moon, A.(1824), *A Catalogue of the Indigeneous and Exotic plants growing in Ceylon*, Colombo: Wesleyan mission press.
- Mv. *The Mahavamsa*, (1950), Wilhelm Geiger, ed. 1950, The Ceylon Government Information Department, Colombo.
- Nicholas, C.W.(1963), 'Historical topography of ancient medieval Ceylon', *Journal of the Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society*, new series, Vol. VI, special number, Colombo.
- Paranavitana, S.(1933), 'Badulla pillar inscription', *Epigraphia Zeylanica*, Vol. III, 1928 - 1933, Archaeological Survey of Ceylon, London: Oxford University Press, pp. 71-100.

- _____ (1933a), 'Tonigala rock inscription', *Epigraphia Zeylanica*, Vol. III, Archaeological Survey of Ceylon, London: Oxford University Press, pp. 172-188.
- _____ (1959), *University of Ceylon History of Ceylon*, Vol. I, Pt. I, H.C. Ray ed. Colombo: University of Ceylon, pp. 125-377.
- Perera, N.P.(1972-76), 'The Human influences on the natural vegetation of the Sri Lanka highland', *Vidyodaya Journal of Arts*, Vol. 5, No. 1&2, pp. 13-28.
- Pieris, E. and M.F. Fernando(1948),*Magasalakuna*, Colombo: Ceylon Printers Ltd. pp. 52-71.
- Ragahvan, M.D.(1951) 'Ethnological Survey of Ceylon', *Spolia Zelanica*, Vol. 26, Part II, National Museum of Ceylon, pp. 220-237.
- Rambukwella, Chulani (2008) 'Socio-economic background of Early Iron Age sites in the montane region of Sri Lanka', *The Sambhawana*, Vol. 4, Series 1, January-June 2008,Journal of the Faculty of Arts: University of Peradeniya, pp. 123-144.
- _____ (1998/99), The Early Iron Age socio-political landscape of the Maha oya river valley: asuggested model for the montane region of Sri Lanka',*The Sri Lanka Journal of Humanities*, Vol. 24 & 25, 1998/99, Peradeniya: The Journal of University of Peradeniya, pp. 207-215.
- Seneviratne, Sudarshan, (1996), 'Peripheral regions and marginal communities: Towards an alternative explanation of Early Iron Age material and social formation in Lanka', *Tradition, Dissent and Ideology, Essays in Honour of Romila Thaper*, R. ChampakaLakshmi and S. Gopal eds. Delhi: Oxford University Press, pp. 264-312.
- Trimen, H.(1893), *A Handbook of the flora of Ceylon*, London: Dalay & Co.
- Tro- Ag. (1933), 'Ginger and Turmeric', *The Tropical Agriculturist*, Vol. LXXX, No. 5, May1933, Editorial note, Peradeniya: Department of Agriculture, pp. 260-261.
- _____ (1941), 'Cotton Cultivation in Ceylon', *The Tropical Agriculturist*, Vol. XCVII, No. 4,October 1941, Departmental notes, pp. 190-201.
- Wickramasinghe, D.M.de Z. (1928), 'Ambagamuwa Rock-Inscription', *Epigraphia Zeylanica*, Vol. II, 1912 -1927, Archaeological Survey of Ceylon, London: Oxford University Press, pp. 202-218.

අමරමෝලී, වේරගොඩ (1961), පන්සිය පනස් ජාතක පොත, I කාණ්ඩය, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රකාශන සමාගම, කොළඹ.

ඒකනායක, ඩී.ටී. සහ එච්.ටී. චන්ද්‍රසේකර (1989), ශ්‍රී ලංකාවේ ඖෂධ පැලෑටි, I වෙලුම, ආයුර්වේද දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ.

කරුණානායක, සරත් (1992), ගසක වනගොන, II කොටස, ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ.

කුමාරතුංග, මුනිදාස (1963), මයුර සංදේශ විවරණ, ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ.

කෙහෙල්ගමුව, පී.බී. (1935), කොත්මලේ පුරාවෘත්ත, හුණුපිටියේ ජනාලංකාර යන්ත්‍රාලය, කොළඹ.

කොඩිරිටන් එච්.ඩබ්. (1980), ලංකාවේ පුරාණ ඉඩම් බුන්තිය හා ආදායම්, අධ්‍යාපන ග්‍රන්ථ ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ.

ජයවර්ධන, සෝමපාල (1983), මහනුවර ලේවැල්ලේ ගංගාරාමයේ ගිරි ලිපිය, ශිලා ලිපි සංග්‍රහය, දෙවන කලාපය, පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ, පිටු 9-13.

ගුණසේන, එච්.පී.එම්. (1974), ක්‍ෂේත්‍ර බෝග නිෂ්පාදනය, සීමාසහිත ලේක්වුස් ඉන්වෙස්ට්මන්ට් සමාගම, කොළඹ.

පරණවිතාන, එස්. (1975), පැරණි ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තය, නව ගොවි යුගයක උදාව, සංස්කාරක අමර හේවාමද්දුම, ශ්‍රී ලංකා රජයේ මුද්‍රණාලය, කොළඹ, පිටු 200-201.

රඹුක්වැල්ල, චූලනී (1996), මහනුවර හා තදාසන්න ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ජනාවාස පසුබිම: ක්‍රි. පූ. 3 වන සියවසේ සිට ක්‍රි. ව. 3 වන සියවස දක්වා, ඓතිහාසික මහනුවර, සංස්කාරක ගොඩගම මංගල, මහනුවර වාරියපොල ශ්‍රී සුමංගල විද්‍යාලයේ බෞද්ධ සංගමයේ ප්‍රකාශනයක, පිටු 141-161.

විජයපාල, ඩබ්. එච්. (1992), ලංකාවේ ආදි මිනිසා පිළිබඳ ව දොරවකින් ලැබෙන නව තොරතුරු, ස්වස්ති ශ්‍රී, 1992 පුරාවිද්‍යා ධීන විශේෂ අතිරේකය, කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, පිටු 9-15.

වික්‍රමසිංහ, කේ.ඩී.පී. (1976), අපේ සංස්කෘතික උරුමය, I කාණ්ඩය, ඉන්ධික මුද්‍රණාලය, කොළඹ.

සෙනවිරත්න, සුදර්ශන් (1996), උත්තර මලය රටියේ ප්‍රාථමික යකඩ යුගයේ බිනිජ සම්පත් පරිහරණයේ ඓතිහාසික පුරාවිද්‍යාව, ඓතිහාසික මහනුවර, සංස්කාරක ගොඩගම මංගල, මහනුවර වාරියපොල ශ්‍රී සුමංගල විද්‍යාලයේ බෞද්ධ සංගමයේ ප්‍රකාශනයක, පිටු 184-199.

වංස. *වංසන්ඵප්පකාසිනී*, (මහාවංසටීකාව-සිංහල අනුවාදය), (1994), අකුරැටියේ අමරවංස සහ භේමවන්ද ධීසානායක, පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන පශ්චාත් උපාධි ආයතනය, කොළඹ.

සච. *සහස්සචන්ද්‍රප්පකරණ* (1959), සංස්කාරක පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත, අනුල මුද්‍රණාලය, මරදාන.

සීහල. *සීහලචන්ද්‍රප්පකරණ* (1959), සංස්කාරක පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත (සිංහල සංස්කරණය - ඉතා පැරණි සිංහල බණ කතා), රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ.